Maa- ja metsätalousvaliokunnalle kansanedustaja Johanna Karimäen kysymykseen

Tutkimus- ja kehittämisrahoitus maa- ja metsätalousministeriössä

Maa- ja metsätalousministeriön tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&k-toiminan) rahoitus jakautuu kahteen pääpilariin:

1. Tutkimuslaitosten tulosohjaus: lähinnä Luonnonvarakeskus Luke, jolle osoitetaan budjetissa noin 70 miljoonaa euroa. Myös Elintarvikeviraston eli Eviran ja joissakin muissakin hallinnonalan tutkimuslaitoksien tehtävissä on tutkimusta, mutta se on vähäisempää Lukeen verrattuna.
2. Maa- ja metsätalousministeriöllä on käytettävissä sitomattomia tutkimus- ja kehittämisvaroja: A) budjetissa momentilla ”tutkimus ja kehittäminen” on vuositasolla 1,34 miljoonaa euroa, jolla rahoitetaan lähinnä hallinnon tarpeisiin tulevia hankkeita sekä osallistutaan kansainvälisiin hakuihin ministeriölle tärkeillä alueilla. B) Maaseutu- ja saaristopolitiikan hankkeisiin on budjetissa käytettävissä noin 0,5 miljoonaa euroa. C) Lisäksi käytettävissä on Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) osoitettua tutkimus- ja kehittämisrahaa, joista vuositasolla 5 miljoonaa euroa menee maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, noin 0,5 miljoonaa euroa valtakunnallisiin maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin sekä 0,35 miljoonaa euroa porotalous- ja luontaiselinkeinotutkimukseen sekä kolttatutkimukseen. Tämä viimeksi mainitun rahoituksen hallinta siirtyi vuoden 2016 alussa Lapin ELY-keskukselle.

Erityisesti maa- ja elintarviketalouden t&k-rahoitus on varsin vähäistä Suomessa, sillä t&k-toiminnan päärahoittajat (Tekes ja Suomen Akatemia) rahoittavat tätä sektoria varsin vähän. Selvitin muutama vuosi sitten Makeran tulevaisuutta pohtivalle työryhmälle sektorin rahoitusta ja sain näiltä kahdelta päärahoittajalta arvion, minkä verran he ovat viime vuosina rahoittaneet maa- ja elintarviketaloutta: vastauksen mukaan Tekesin rahoitus on ollut noin 4 miljoonaa euroa/vuosi, se pääosin elintarvike-alalle, ja Suomen Akatemian rahoitus vain noin 2 miljoonaa euroa/vuosi. Näin ollen MMM:n rahoitus, vaikka se on näihin rahoittajiin (myöntövaltuudet satoja miljoonia euroja/vuosi) nähden erittäin pieni, onkin tällä sektorilla erittäin merkittävä.

Sen sijaan selkeää tuotekehitysrahaa ministeriöllä ei ole: EU:n on antanut puitteet tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle ja niiden mukaan julkisen t&k-rahoituksen tulokset ovat kaikille avoimia. Toisaalta rahoitus ei saa vääristää kilpailua, joten tällaista rahoitusta ei voi myöntää suoraan yhden yrityksen toiminnan tukemiseen. Yritysten omaan tuotekehitystoimintaan on olemassa Tekesin rahoitusinstrumentteja, jotka täyttävät EU:n säädökset. Kuitenkin ministeriön julkisella t&k-rahalla voisi tukea esikilpailullista tutkimusta, jossa esim. selvitetään eri raaka-aineiden ominaisuuksia, erilaisia prosessointitapoja, analytiikkaa tms,. ja näiden tulosten avulla etenkin pk-yritykset pääsisivät kehittämään uusia tuotteita tai uusia prosesseja. Tällaista pohjatutkimusta ei ole kovin monella elintarvikealan yrityksellä mahdollisuus tehdä itse. Kuitenkin ministeriön koko sektorin t&k-rahoitus on vähentynyt viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana noin 15 miljoonasta eurosta nykyiseen alle 7 miljoonaan euroon. Kun samalla maataloustuotanto on joutunut yhä suuremman kannattavuus-paineen alle ja suorastaan kriisiin, mahdollisuus rahoittaa edes tämäntyyppistä esikilpailullista tuotetutkimusta on selvästi pienentynyt ja rahoitus on jouduttu suuntaamaan enemmän elinkeinon kannalta akuuttien ongelmien ratkaisuun sekä hallinnon välittömiin tarpeisiin.

Tutkimusjohtaja Suvi Ryynänen